Четвер

Ця детективна історія, як і всі інші, починається з опису *атмосфери*, як її розуміє читач: з незначних, ретельно підібраних деталей, що формують єдиний міф про настрій, час і місце (звичайно ж, не всі одночасно — це важливо). Автор детективного роману, як і всі письменники, мусить бути скупим і видавати інформацію поступово, адже кожен роман — це головоломка, а кожен читач — слідопит.

Не всі детективні історії починаються з протагоніста, але ця починається з нього. Він сидить на пасажирському сидінні автомобіля — упустимо рік, модель і марку (це було б занадто просто), — але ви бачите протагоніста. Він вставляє касету *Wings at the Speed of Sound* у магнітолу — лунає пісня *Let 'Em In*. Наш протагоніст затягується косяком і повертає його іншому персонажу — водію. Присутність водія була зрозуміла з початку абзацу, хоча він безпосередньо не згадувався. Ці два чоловіки вдягнені в схожий одяг — він не належить до нашого періоду, але ви впізнаєте його з фільмів і телепередач, і це стане черговою підказкою...

Аж ось настає ключовий момент — перший діалог:

— На що полюють у цьому мисливському клубі?

— Переважно на оленів. І на фазанів. Іноді на ведмедів.

— А на людей?

— Лише один на одного.

Вони сміються, а ви заінтриговані. Можливо, вам на думку спадає сюжет «Найнебезпечнішої гри», у якій ексцентричний багатій заманює довірливих людей на свій острів, щоб полювати на них... Це *така* історія? Але прислухайтеся, вони знову говорять:

— Моя сім'я — одна з найбідніших тут. Нам дозволили залишитися лише тому, що ми належимо до засновників.

— Скільки тут сімей?

— Можливо, три дюжини. Або навіть більше. У кожної є своя хижа на території. Раз на кілька років один із членів покидає клуб, і йому на зміну приходить новий. Членські внески високі.

— І що можна отримати за ці гроші?

— Мисливські угіддя. Озеро з рибою й каное. Клуб. Великі вечірки.

— Як-от ця.

— Так. Святкують Четверте липня, День пам'яті, День праці, Новий рік... Будь-який привід для того, щоб напитися й витріщатися на чужих дружин.

— Є й дешевші способи завести роман.

— Ці люди мають зайві гроші. Або мали. Але насправді вони платять за усамітнення. Багато миль безлюдних доріг. Могили, у яких можна поховати свої секрети.

— У вас не буде неприємностей через те, що запросили такого злидаря?

— Ні, вони сприйматимуть вас як нову іграшку, якою можна погратися і опісля поблажливо обговорити за напоями.

— Звучить чудово.

— Невелика ціна за те, щоб вибратися з міста. Воно розпадається. І спека там наразі нестерпна. Ти казав, що все одно не маєш роботи.

— Ну, в мене є одна справа.

— Яка?

— Нічого цікавого. Не в місті.

— Добре, не розповідай. Хай там як, думаю, цим жінкам ти сподобаєшся...

Косяк догорів до кінця. Повз них проїхала поліцейська машина, і обидва чоловіки насторожено глянули в дзеркало

заднього виду — дідько, він їх побачив? Він розвернеться, увімкне фари й сирену?.. Лише зараз підказки з діалогу починають набувати сенсу. Проте ви впевнені, що стверджувати щось зарано; що протагоніст — незнайомець, якого запросили на вихідні, і що саме водій розповідає багатозначні деталі про мисливський клуб. Тепер ви знаєте дату — можливо, і десятиліття теж; суспільно-економічний статус цього мисливського клубу й дещо про моральні якості його членів. Натяки на секс вас не бентежать: ви не святоша, хоча це не зовсім те, що ви шукаєте в детективних історіях. Власне, ви сподіваєтеся, що це не така книжка, у якій автор доповнює або заплутує сюжет сексом, жорстокістю й різними трюками. Справжні письменники — ті, яким ви довіряєте і до яких повертаєтеся знову і знову, — не потребують таких дешевих прийомів.

Поліцейська машина зникає з виду, і чоловіки розслабляються. Вони вмикають радіо, яке передає зловісний прогноз погоди, і розмова заходить про теми, які нас не стосуються: старі друзі, політика, фільми, музика... Ви відчуваєте, що раніше вони добре знали один одного, та останнім часом мало спілкувалися, і вам цікаво, чому вони знову зустрілися. Ви здогадуєтеся, що це теж може бути частиною загадки.

Але вашу увагу також привернуло слово *справа*: чи означає це, що наш протагоніст — приватний детектив? Вам здається, що ця книжка слідує звичній формулі жанру. Звісно, у ній є детектив — куди ж без нього? Чудово! Ви розрізняєте контури сюжету, очікуєте хибні підказки й глухі кути, способи, якими письменник намагатиметься сховати правду на видному місці, — наприклад, украдений лист на каміні. Ви сподіваєтеся, що автор дотримуватиметься правил, адже детективний роман, який обманює читача, — це найгірший вид шахрайства.

Але ми повернемося до правил пізніше; поки що автомобіль звернув з головної дороги, і його колеса зашурхотіли по

гравію. Мабуть, ця неасфальтована алея веде до мисливського клубу і, як ви передбачаєте, до смерті... Уздовж дороги до дерев прибиті оранжеві знаки з попередженням про заборону входити на цю територію.

На кожному знакові вказано назву клубу — «Серце Заходу» — та його символ: голова ведмедя з двома рушницями, перехрещеними позаду. Ви мимоволі помічаєте схожість із черепом і перехрещеними кістками

Після тривалої поїздки ґрунтовою дорогою і старим дерев'яним мостом через струмок чоловіки під'їжджають до... хижок — як їх назвав водій, — але насправді це великі, гарно збудовані особняки: такий собі другий, третій чи четвертий дім — заміський відпочинок для багатіїв. Між деревами виблискує озеро; чоловіки бачать дітей, які купаються у воді, і блискучих, наолієних жінок у модних сонцезахисних окулярах, які лежать на піщаному пляжі... Нарешті вони дістаються будівлі клубу.

— Я не очікував, що він такий великий.

— Близько п'ятдесяти кімнат. З нього вийде хороший готель, якщо клуб закриється.

— А це може статися?

Водій знизує плечима, і ви з інтересом зазначаєте, що це не відповідь... ваш натренований погляд стежить за очима протагоніста, який роздивляється клуб — триповерхову будівлю з дерева й каменю, збудовану в стилі давніх відомих маєтків, з величезним ґанком, підпертим дерев'яними стовпами й прикрашеним прапорами з нагоди свята. Всередині, пройшовши лабіринтом із дерев'яних панелей і темних закутків, він знайде перший поверх, на якому розміщена їдальня, кухня й велика зала з величезним каміном, вогонь у якому із листопада по березень майже цілодобово підтримує наглядач. На другому поверсі розміщена бібліотека, кабінет, кілька гостьових кімнат — решта гостьових займають увесь третій поверх. Підвал переважно використовується як складське приміщення, а також як винний погріб клубу — явний натяк на «Барильце амонтильядо» Едгара По, думаєте ви.

Але наш протагоніст дізнається про все це пізніше. Поки що настає час «шістки», названої на честь шостої години, коли члени клубу випивають перший келих спиртного — принаймні прилюдно. Побутують заїжджені жарти про те, що деякі члени клубу наодинці проводять «п'ятірки» й навіть «дванадцятки». На ґанку збирається близько дванадцяти людей з коктейлями в одній руці й сигаретами в іншій. Вони розповідають історії з життя, насміхаються з трагедій і сумно хитають головами у відповідь на жарт. Далі в розмовах лунають згадки про Джеральда Форда, вирощування арахісу, Організацію визволення Палестини, «Конкорд» і здорожчання феєрверків з огляду на Двохсотліття США — сирі інгредієнти правдоподібності, що формують ерзац світу, у якому персонажі розігруватимуть пантоміми смерті задля розваги. Жодних спроб розповісти передісторію не відбувається — принаймні поки що, — і плутані уривки розмов, які вам удається підслухати, наче навмисно спантеличують, викликають запитання, змушують навпомацки рухатися кімнатою, у якій ще не ввімкнули світло...

Не передумав щодо завтрашнього полювання?

А він тут?

Скільки акрів планують вирубати?

Ти бачив її вранці на сніданку?

О котрій годині? У мене нова рушниця.

Хто?

Кажуть, увесь ліс за схилом.

Вона була як примара.

О шостій?

Заявник...

Мабуть, близько тисячі.

Джулія бачила, як вона плавала в озері голяка минулого тижня.

Краще о сьомій. Можливо, я трохи затримаюся.

Чесно? Він мені не подобається.

Так прикро! Хіба ми раніше продавали права на лісозаготівлю?

Боюся, вона геть змарніла, бідолашна.

Запросимо ще когось?

Мені теж... Він не вписується у «Серце Заходу», якщо ти мене розумієш.

Думаю, кілька десятиліть тому. Це крок відчаю.

Як мінімум треба тримати марку.

Я запитаю в Ремзі та Данкена.

Джона цікавлять лише його гроші.

Це непристойно.

Уявляєш собі, яка в неї аптечка? Мабуть, скупила цілу аптеку.

А Отто — ні?

Навряд чи одна людина може «врятувати клуб» — якщо він на це сподівається.

Звісно, дерева знову виростуть. Це краще, ніж продавати землю.

Данкен мав би їй якось допомогти, але він, звісно ж, утомлений.

Надто довга дистанція для нього. У нього хвора нога.

Звичайно, дехто думає, що клуб не варто рятувати.

Можливо, нам доведеться це зробити теж, до кінця.

Ми всі вже пробували, хіба ні?

Також відбуваються представлення, під час яких ви нарешті дізнаєтеся, що протагоніста звати Адам Маканніс, а водія — Джеймс Блейк. Подальші кілька абзаців мають на меті познайомити вас із головними персонажами, прізвища яких створюють мізансцену заможного англосаксонського товариства. Ви можете їх побачити на меланхолійній прогулянці під дощем забутим цвинтарем у Новій Англії. Меєр, Гармонд, Колдвелл, Берр, Тальбо... Кожен персонаж наділений фізичними рисами, які допомагають розрізняти їх: жінка зі шрамом на скроні, який

вона намагається сховати під волоссям; чоловік з обвислими щоками й землистим кольором шкіри; молодший чоловік, який кульгає; жінка із сивим пасмом у чорному волоссі. Звісно, ви знаєте, що кожен опис водночас запитання. Звідки в неї шрам? У нього жовтянка через алкоголізм? Яка травма або нещасний випадок спричинили кульгавість і чи шкодує він через це? Яка трагедія або жахіття змусили волосся жінки посивіти?

Ви насторожі: як поціновувач детективних романів, ви знаєте, що будь-хто із цих персонажів може бути вбивцею, але хто саме? Ви сподіваєтеся, що автору вистачить вправності, щоб уникнути очевидних підказок; навіть неправильний прикметник або прислівник, ледь помітний ритм речення або фрази може підштовхнути читача до остаточного висновку. Власне, ви бажаєте, щоб це був старомодний детективний роман, у якому дійові особи перелічені на початку, але ви також розумієте загрози цього. Наприклад, як письменнику вирішити дилему щодо персонажа, який видає себе за когось іншого? Або двох персонажів, які насправді є однією людиною — персонажем, що постав у новій іпостасі, втілюючи давній і підступний план помсти? Чи не сприйматиметься перелік, у якому вказані ці два персонажі, як нечесний прийом після розкриття? Зрештою, хіба кожен список дійових осіб — не брехня, щонайменше через недомовки?

Дійові особи

Сім'я Гармондів

ДЖОН ҐАРМОНД. Президент клубу «Серце Заходу» [redacted]

ДЖЕЙН ҐАРМОНД (у дівоцтві Тальбо). Сестра

РЕДЖИНАЛЬДА ТАЛЬБО [redacted]

РЕМЗІ ҐАРМОНД. Син [redacted]